

'A sword is never a killer, it's a tool in the killer's hands'/'Sverdet dreper ikke, det er kun et redskap i drapsmannens hender.' Størrelse 105x70 cm, olje på lerret. Det blir også et slags drap, mener kunstneren - når vi ikke gjør noe for å hjelpe medmennesker med selvmordstanker eller andre utsatte i samfunnet.

SPEILINGER

i Jette van der Lendes tosidige verden

Hva forteller speilet oss egentlig? Gjengir det virkeligheten? Den vi ønsker å se? Eller en mer realistisk og sann versjon? Den vi prøver å fornekte - kanskje?

*Tekst: Aase Rostad
Bilder: fra kunstneren*

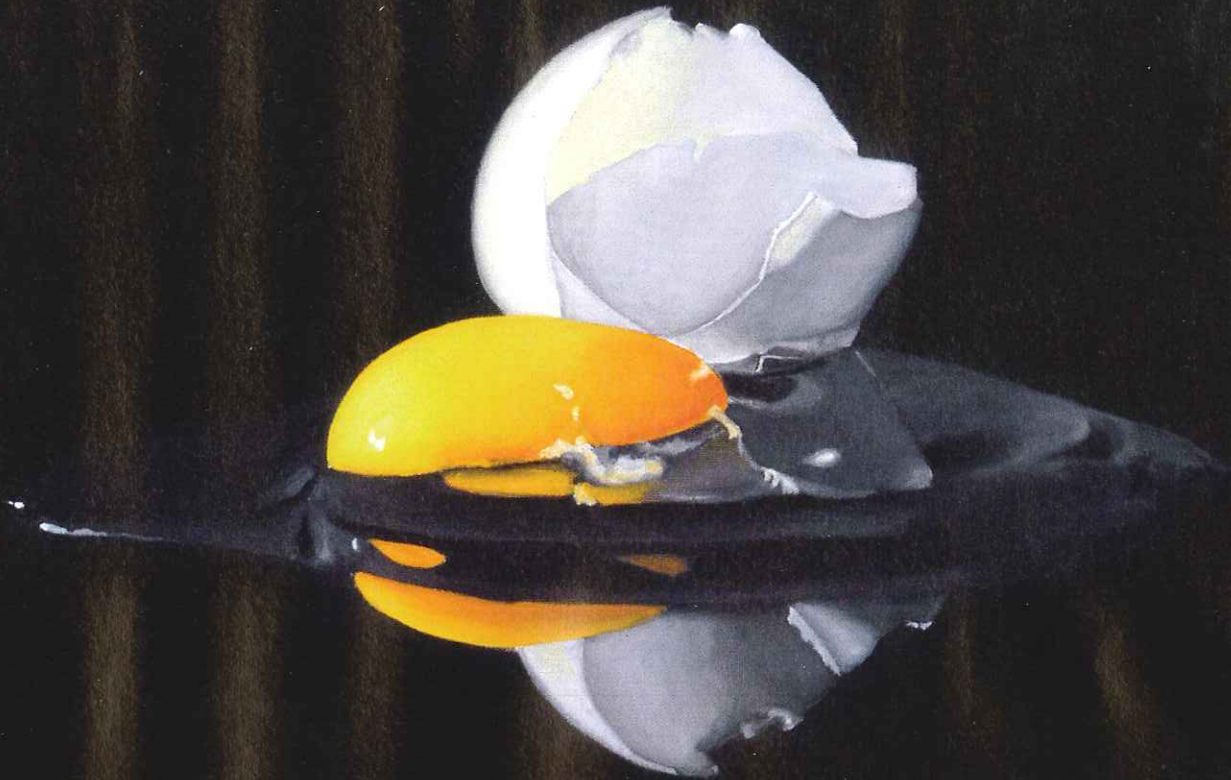
Billedkunstneren Jette van der Lende beskjeftiger seg nettopp med speilets mysterier. Hun planlegger hvert enkelt maleri nøye på forhånd og bruker speilet helt bevisst til å gi betrakteren nye tanker om virkelighetens dobbelthet. Vi presses forsiktig mot en dypere virkelighet. Mot bruken av vårt indre øye. De realistiske bildene hennes er også blitt betegnet som kubistiske, nettopp fordi hun gjennom speiling viser flere sider av motivet samtidig. Ingen virkelighet uten en dypere mening eller bakside, mener den begavede billedkunstneren.

PERFEKT SKJØNNHET

De siste 6-7 årene har Jette van der Lende arbeidet på denne måten. "Motivene gir seg selv", sier hun. Effektfulle lar hun motivene stige ut av det store, svarte intet på en glitrende blank speilflate. Vakre og detaljerte - som på en perfekt lyssatt teaterscene. Malt med en beundringsverdig presisjon. Så raffinert er virkningen at du lett kan lures til å tro at det her kun dreier seg om ren dekorasjon. Men, speilingen som oppstår tilføyer komposisjonen en overraskende, visuell vri. Kunstneren gjør langt mer enn å drive visuelt narrespill med speil. Her finnes flere sider av samme tema. Og det står oss helt fritt om vi velger å se den ene eller andre siden. En billedlig perfekt, men ofte bedragerisk, skjønnhet. Eller det rene, sanne budskapet som lurer bak - og ofte kan være avslørende barskt og noen ganger skremmende.

ETTERTANKE

"Men den kan også være vakker", understreker Jette. "Publikums reaksjoner på bildet, 'I transitt', den meksikanske hodeskallen, for eksempel, er enten 'Æsj!' eller 'Å, så vakkert!' Uten noen mellomting."

'I transit'
- 70x70 cm,
olje på lerret.
"Jeg har prøvd
å gripe det stille,
magiske øye-
blikket - som for
Aztekerne ikke
betyr slutten,
men begynnelsen
på evigheten
- og deres
inkluderende for-
hold til familiens
avdøde."

'Life is protected' / 'Livet er beskyttet' - 105x70 cm, olje på lerret.
"Hvis man begir seg ut av skallet er man utsatt, blottlagt. Slik jeg føler
meg når maleriene mine skal vises frem."

Jette vil oppnå at publikum ser. "Derfor får hvert enkelt objekt sin egen scene, hvor de får opptre alene og uforstyrret", forklarer hun. På den måten gjør hun maleriene til portretter av ting. For, etter Jettes mening, har jo alt og alle en individualisme. Den hun blir kjent med gjennom det langsomme arbeidet mot ferdig bilde.

"Den følsomme, lille hodeskallen traff meg så sterkt under reisen i Mexico", forteller hun videre. Trolig en liten pike, som hun kaller Ana Maria. Med dette maleriet har Jette greid å gripe dødens stille, magiske øyeblikk. "Det som for Aztekerne ikke betyr slutten, men begynnelsen på evigheten." "Dessuten inkluderes de avdøde familiemedlemmene på en naturlig måte i sitt daglige liv", legger hun til. Portrettets poesi understreker hun vakkert med den lille fjæren - sjelen, som svevende lett forlater denne verden.

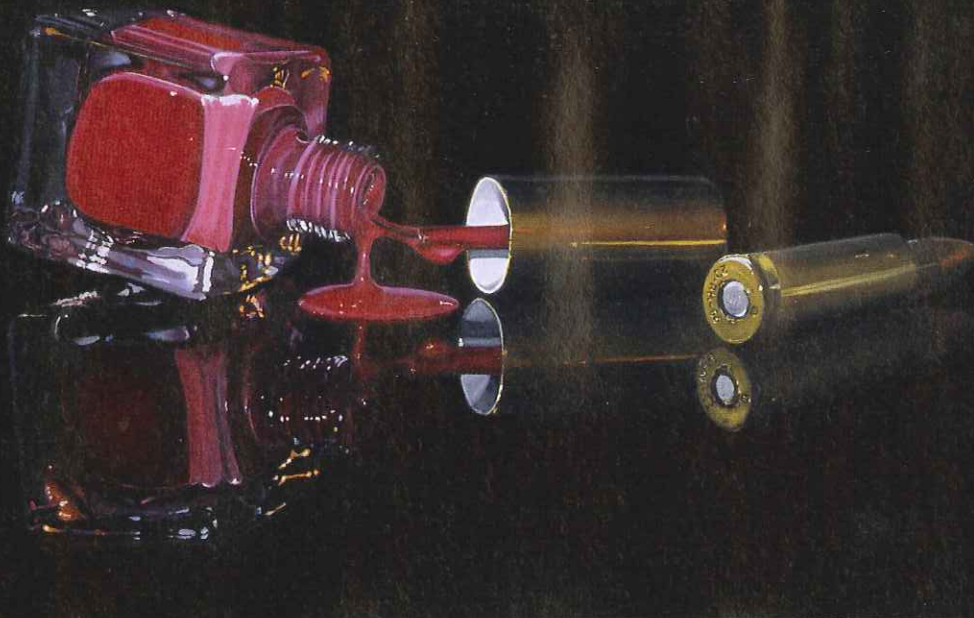

JETTES TANKER OM SPEIL

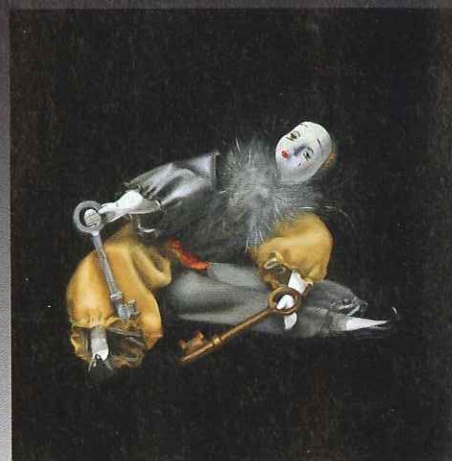
- Det er en magisk forbindelse mellom avbildningen og det som avbildes.
- Tolkningen av speil som symbol avhenger av holdning og modenhet til den som ser seg i speilet.
- Noe av oss er utenfor, ettersom vi i speilet er uten for oss selv.
- Øyet er sjelens speil.
- Narcissus fortaper seg i sitt eget speilbilde.
- Djevelen dør ved synet av seg selv.

MOT GLOBAL FORSTÅELSE

Om Mexico etterlot en sterkt inntrykk på mennesket og kunstneren Jette, så gikk heller ikke hennes kunst upåaktet forbi det mexicanske publikum. Det sterke maleriet hennes, med tåtesmokk og patronhylse, var vanskelig å forstå både for bestefar og hans lille barnebarn, da de besøkte utstillingen. Hvorfor disse to ekstremt forskjellige tingene sammen? Undringen deres åpnet for en fin samtale, hvor Jette forklarte sitt standpunkt: "Når du dreper et menneske, dreper du alltid en annens barn." Erttertenksomt nikkende tok bestefar barnet med seg

'As you sow so shall you reap' / 'Som du sår skal du høste' – 105x70 cm, olje på lerret. Spørsmålet er her: "Hva gjør vi med skjebnen vår?" Nøkklene er i våre egne hender. Vi kan velge himmel eller helvete. Bildet er uten speiling - av den enkle grunn, forklarer Jette, at et kvadratisk lerret da lett virker overlesset.

'He who lives on illusion, dies of disappointment' / 'Den som lever på en illusjon, dør av skuffelse' – 105x70 cm, olje på lerret. "Kjærligheten flyter over - renner over. Man pynter seg for hverandre, gjør seg til og viser sine beste sider. Noen ganger blir kjærligheten til blod - dødelig blod..."

JETTE VAN DER LENDE

er født i Danmark og oppvokst i Norge. I dag, bor og arbeider hun i Oppegård utenfor Oslo. Selv om hun er selvlært billedkunstner, ble hun født med stort tegnetalent og en viss arvelig belastning fra morfar, som malte. Kunstneren Reidar Finsrud, i Drøbak, viste henne vei. Da var hun 40 år og hadde bare syslet med litt rosemaling.

Etter at Jette deltok på United Nations Millenium Art Exhibition, London 2000, fulgte flere norske utstillinger, Agora Gallery i New York og på den første Biennalen i Firenze. 2006 ble hun utmerket på 'Who is Who in Visual Art' i Tyskland og vinner av Emma-prisen i Østerrike. Jette van der Lende har de siste årene stilt ut flere steder i USA og deltatt på stor mønstring i Mexico. I juni 2010 venter en viktig gruppeutstilling med det 20-århundrets mestere + et utvalg av de beste blant dette århundret billedkunstnere.

Interesserte lesere finner med på: www.jette.biz

hjem – "for å ta en alvorlig prat."

Med bildet, 'Sverdet er ingen morder, kun et redskap i morderens hånd', våger Jette seg på nok et alvorlig tema om nestekjærlighet: "Ved å unnlate å hjelpe en som vil ta sitt eget liv, lar vi et menneske bli drept", mener hun – og lar narkosprøyten støtte seg mot en versjon av Kristi tornekrone. "Her ligger også aspektet med 'Dømt til døden' – på hvilken måte? Steining er barbarisk. Det er også å la være å hjelpe narkomane", sier Jette bestemt.

"SPEILET KAN FREMKALLE VISJONER"

Ikke med noe annet bilde fremstiller Jette livets skjørhet bedre enn med det knuste, rå egget med tittelen: 'Livet er beskyttet'. "Skallet vi omgir oss er kjempesterkt. Du kan sette en bil på fire hønseeegg", lyder

Jettes bakenforliggende budskap. "Men hvis det knuses blir vi totalt blottlagt. Slik jeg føler meg når jeg viser frem bildene mine." Under arbeidsprosessen måtte egget fotografers, fordi det raskt endret utseende uten skallet. Nettopp slik virkeligheten på et øyeblikk forvandles - når vi står der sårbare og ubeskyttet med mange lag av følelser.

Et annet eksempel danner maleriet med en veltet neglelakkflaske. 'Den som lever på en illusjon, dør skuffet.' Lyder tittelen – og Jette forklarer hvordan den blodrøde lakken blir til kjærligheten som flyter over. "Vi pynter oss for hverandre, gjør oss til og viser våre beste sider. Men det hjelper ikke. Noen ganger blir kjærligheten til blod - dødelig blod."

Og hvem tjener på Barbie-dukken - avbildet med Colaboks og målebånd? Jette spør oss hvorfor ikke noen av de store, multinasjonale selskapene, som lever godt av ungdommen, ikke bruker noe av sin enorme rikdom og makt mer positivt. For å motarbeide jentenes sykelige skjønnhets- og slankhetsideal, for eksempel!

LÆRDOMMEN

Den lille klovnkleddede dukken, 'Som du sår skal du høste', skal forestille deg og meg. Hvordan håndterer vi våre egne valg? Hva er vi villige til å se? Etter kunstnerens mening - sitter vi med minst to ulike nøkler til livet og skjebnen. Vi velger selv himmel eller helvete, mener kunstneren, som sedvanlig nekter bildene å skrike ut budskapet. Jette tror mer på å la oss betraktere først tiltrekkes av bildets skjønnhet. For deretter prøve å forstå hva det egentlig vil fortelle oss. For som i livet ellers, blir vi ofte først fascinert av mennesker og tings innpakning. Først etter en stund oppdager vi det verdifulle, eller kanskje skremmende, innholdet.

Så hvis speilet har fått tildelt en dobbelt avslørende oppgave, slik Jette van der Lende antyder med sin kunst, da bør vi kanskje prøve å betrakte verden omkring med nye øyne – og forstå den på flere plan.

Aase Rostad